

se zapiramo v svoje nepomembne nevrotične svetove, medtem ko obstajajo ljudje, ki sta jih življenje in usoda resnično zavrgla,« pravi Marshallova. Tema o ujetosti posameznika, s katerim se poigrava čas in ga često vrže v stvarnost, ki si je ni po lastni volji izbral, je Marshallovi očitno zelo blizu. O tem govorita tudi njena prejšnja filma, komediji *Jumpin' Jack Flash* in *Big*, čeprav je zanju značilen povsem drugačen emocionalni naboj. *Whoopi Goldberg* v prvem in Tom

Hanks v drugem filmu sta prav tako kot De Niro v vlogi Loweja izigrana in porinjena v kolesje nepredvidljive usode.

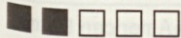
Prebujenja so igralsko izredno zahteven projekt, saj zahtevajo disciplino okamenelih in kot maska obnemelih obrazov z mrtvimi očmi in večno razprtimi usti. V tej realni splošnosti telesa z grozljivo boleznijo si je De Niro dejansko upravičeno priigral nominacijo za oskarja, kajti v prebujeni lik Lova je vnesel več topline in človeške prizadetosti

z usodo, kot jo premore večina moških melodramskih likov. Nedvomno eden najlepših je prizor, ko se njegovo tresoče in izkrivljeno telo umirja v objemu ljubljenega dekleta — predstavlja njegovo slovo. Preden se Leonard ponovno pogreze v brezno brezčutnega spanja, izživi vso silovitost bolečine človeka, prikrajšanega za emocije. Film so emocije in **Prebujenja** živijo z njimi, vendar na blag in nevsiljiv način. Taka je tudi glasba Randyja Newmana, ki spretno briše meje med kretjno in njeno okamenelostjo, med živim pogledom in njegovo zastrtostjo, med emocijo in njeno odsotnostjo, skratka temačno in skrivnostno zunanost polja, od koder pravzaprav filmska fikcija učinkuje, **Prebujenja** nikoli ne razkrijejo. Ta zunanost ostaja za film posvečen kraj, od koder se ljudje, o katerih zgodba pripoveduje, še vedno niso za vedno vrnili. Odlika **Prebujenja** je torej v skromni in netendenciozni poanti o vsakdanjem bivanju, ki v sebi nemo kliče po *awake me!*

CVETKA FLAKUS

KRES NIČEVOSTI

THE BONFIRE OF THE VANITIES

režija: Brian De Palma
scenarij: Michael Cristofer po noveli Toma Wolfea
fotografija: Vilmos Zsigmond
glasba: Dave Grusin
igrajo: Tom Hanks, Bruce Willis, Melanie Griffith, Kim Cattrall
proizvodnja: Warner Bros., ZDA, 1990

Kot pribito drži, da je eno najboljših filmskih variacij na večno temo New Yorka ubral *Whit Stillman* s filmom *Metropolitan*. Gre za odličnega prvenca art-soderberghovskih manir, v katerem občutljivost do scenarističnih malenkosti deluje arhaično in se giblje že na meji znošnega.

Uvodni zgled ob novem De Palmovem filmu navajamo zato, ker je režiser za film *Casualties of War* pr-

vič uporabil *nov računalniški program za komponiranje slehernega kadra v filmu* in mu tovrstna pozornost ni nekaj tujega. Vprašanje, zakaj si je tokrat v *bitki s slabim scenarijem dovolil podleči*, je zato še toliko težje!

Literarno je New York v prejšnjem desetletju poleg Tame Janowitz najučinkoviteje izkoristil enfant terrible ameriške literarne scene **Tom Wolfe**. Leta 1987 je objavil bestseller

The Bonfire of the Vanities/Kres ničevosti. Zanj Pulitzerjeve nagrade ni dobil: »Tolažim se z misljo, da tudi Balzaca niso kaj prida cenili. Zelo sem prepričan v to, kar počnem, to je edina stvar, ki me odvrča od inercije. Me bodo že cenili... veste, tako zelo naporno je stalno imeti prav!« Po Wolflu imaš prav, če ne prizanašaš nikomur: velikopoteznega yuppieja Shermana McCoya v romanu pošlje s Park Avenije naravnost v uničujoči sodno pravni mlin Bronxa zaradi domnevne sokrivde pri smrti mladega črnca, ... na osnovno zgodbo pa pripne še aktualne 80's rafale, usmerjene na bulvarski tisk, karizmatične poulične voditelje črnkega lumpenproletariata in nekarizmatične voditeljice manhattanske visoke sociale. Pri vsem tem romanu uspeva izogib slehernemu nihilističnemu okrasju — znotraj literarnega medija mu gre le za zvesto reproduciranje sistema, ki se je zrušil. Vse skupaj odlično!

Ko je Warner gledalcem za lansko božično darilo ponudil De Palmovo ekranizacijo, se je izkazalo, da je

INFO

Potem ko se je že zdelo, da so filmi na temo vzhodnjaških borilnih veščin v zatonu, pa se — sodeč po letošnji ponudbi v Cannesu — temu žanru obeta nov vzpon, odkar tovrstnim actionerjem namenjajo večje budžete; med moškimi »martial arts« zvezdami trenutno prednjačita Jean Claude Van Damme (za svoj nastop dobiva od 5 do 6 milijonov USD) in Steven Seagal, med ženskimi pa Cynthia Rothrock in Cynthia Khan

Družbi **MGM/Pathé** je grozil bankrot, vendar se je **Giancarlo Parretti** 10. maja uspel dogovoriti z upniki, ki naj bi bili izplačani z denarjem iz posojila v višini 145 milijonov USD banke **Crédit Lyonnais Nederland**, glavnega posojilodajalca **MGM/Pathéja**

Warner Bros. in družba **Nichii**, ki ima v lasti peto največjo verigo supermarketov na Japonskem, sta sklenili 50:50 »joint-venture« pogodbo v višini 7.350.000 USD; družbi bosta na Japonskem skupaj zgradili 30 novih multipleksov, vsak bo imel od 6 do 12 dvoran in 2.500 do 3.500 sedežev, prvi trije multipleksi pa bodo v predmestjih Tokia in Osake

»Oldies But Goldies«: **Državljan Kane Orsona Wellesa** je doživel izjemen uspeh, ko je bil ponovno spuščen v promet v ZDA v začetku maja — v prvem tednu predvajanja je zbral 361.885 USD v vsega 11 dvorinah, kar pomeni povprečno 32.898 USD na dvorano (najvišje povprečje v tednu od 3. do 9. maja); solidno se drži tudi »reissue« Kubrickovega **Spartaka**, ki je v dveh tednih nabral 544.025 USD (prvi teden 4 dvorane, drugi teden 41)

Italijanska družba **RCS Video** je maja sklenila pogodbo o nakupu 3,3% **Carolcovih** delnic v skupni vrednosti 20 milijonov USD, čemur bo v kratkem sledilo še nadaljnjih 20 milijonov USD, kasneje pa investicija okoli 50 milijonov USD za koprodukcije (eden od projektov naj bi bil film o Chaplinu, ki bi ga režiral **Richard Attenborough**); pogodba vključuje dogovor, da bo **RCS Video** prevzel distribucijo Carolcovih filmov v Italiji, ko se bo l. 1993 iztekel »deals«, ki ga je ta ameriška družba sklenila s **Penta Distribuzione**

INFO

Pred letom dni je 20th Century Fox moral umakniti iz distribucije film **Andrew Dice Clay Concert Film**, ker je občinstvo reagiralo zelo odklonilno (prišlo je celo do primerov vandalizma v dvoranah); tokrat ta film distribuira **Carolco**, vendar so v nekaterih kinematografskih mrežah že napovedali, da ga ne bodo prikazovali, ker je preveč »žaljiv do ženske« (Dicea smo pri nas nedavno gledali v **Rock 'n' Roll detektivu**)

AAA je bila sredi 80-ih let vodilna francoska »neodvisna« distributerska hiša, ki je operirala z okoli 50 filmi letno, nato pa je šlo z njo navzdol in lani je imela le 13 novih filmov; **Philippe Diaz**, producent pri AAA, pravi, da »nihče noče gledati francoskih filmov«, zato bodo odslej snemali »internacionalne« filme v angleščini, enega od prvih pa naj bi režiral **Andrej Končalovskij**

Francis Bouygues, o katerem smo poročali v prejšnji številki, je ponudil **Jean-Jacquesu Beineixu** (*Diva*, *Betty Blue*, *Roselyne in levi*) rekordno vsoto (dvakrat večje plačilo od tistega, ki ga je dobival do sedaj + delitev izkupička 50:50), če bi za Bouyguesovo družbo **CIBY 2000** napisal scenarij za film in ga tudi režiral; če Beineix pristane, bo to prvič, da ne bo delal za svojega stalnega delodajalca, francoskega »majorja« **Gaumont**

Pri **Waltu Disneyu** so sredi aprila začeli snemati tri nove filme: **Blame It On the Bellboy** — režija in scenarij **Mark Herman**, glav. vl. **Dudley Moore**, **Bryan Brown** (snemanje v Benetkah in v Londonu); **Father of the Bride** — režiser in koscenarist **Charles Shyer**, glav. vl. **Steve Martin**, **Diane Keaton** in **Martin Short**; **Newsties** — režija **Kenny Ortega**, glav. vl. **Christian Bale**, **David Moscow**

Shirley MacLaine bo igrala k komediji **Used People** (*Largo Entertainment*), ki jo bodo začeli snemati letos poleti, režirala bo **Beeban Kidron**; izvorni scenarij je napisal igralec **Todd Graff**, dogajanje je postavljeno v leto 1969, gre pa za zgodbo o vdovi (MacLaine), ki ji njen 22-letni občudovalec dvori na dan pogreba njenega moža

INFO

imel Wolfe zopet enkrat prav — ko je raztrgal scenarij **Michaela Cristoferja**. Ta je z linearnim razpletom in s srečnim koncem sodnega procesa kontroveržno vsebino povsem porušil. Film se ima za zadovoljiv obisk zahvaliti izključno intelektualnim instinktom publike, torej literarni predlogi. Po pričakovanju ekranizacije sorodnih kvalitet je gledalstvo iz kina odhajalo z dolgimi nosovi.

In kako tudi ne bi? Novi De Palma ne predstavlja razočaranja samo zato, ker ne more uporabiti alibija izvirnega scenarija — knjiga bi ne nazadnje lahko bila tudi slaba. *Huje kot nepomembno dejstvo*, da film ni zvest samemu sebi: posnel je **Kresničevosti**, ki je žal res samo to.

Warner na kritiko odgovarja s težavami med snamenjem, ki je dvignilo veliko več prahu kakor izid knjige pred 3 leti: Predsednik okraja Bronx

Fernando Ferrer na primer je tedaj v intervjuju za New York Times roman označil kot žalitev ugleda številnih zakon spoštuječih meščanov Bronx. No, že nekaj vrstic naprej mu je ušla izjava, da bi le-ti Wolfa na tamkajšnjih ulicah ne pustili pri življenju več kot pet minut!

Lani je Ferrer producentom predlagal, da bi pred filmom kot protiutež vrteli prizore iz spokojnejših delov okraja — iz živalskega vrta v Bronxu denimo! Namignil je tudi, da bi njihov prispevek v lokalno dobrodelno blagajno občutno pomiril krajanje... Ja, približno tako. Krajanje Bronx je Warner pomiril še z **amaterskim castingom**, ki je spraval v bes malodane vse sodelujoče. In druge. Beli **Alan Arkin** je za — edino pozitivno — vlogo (razsodnika Whitea odpadel v korist **Morgana Freemana**, ki bo odslej menda do smrti igral modele črnske etičnosti. Freeman v vlogi ni slab pa tudi **Bru-**

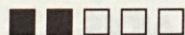
ce Willis je povsem soliden interpret vloge — le v napačnem filmu sta se znašla. Scenaristični diletantizem je uničil film tudi tako, da je Cristofer negativni lik britanskega kvazi novinarja predelal v simpatičnega Američana. Namesto brezobzirne socialne satire potem gledamo farso, skorajda razposajeno komedijo o srečnežu, ki mu je trenutno spodrsnilo, na koncu pa si poleg njega opomorejo tudi tisti, ki jim je šlo že prej dobro. V tej smeri sta film dodatno obtežila standardno enodimenzionalni **Tom Hanks** (!) in tokrat povsem sintetični **Melanie Griffith**.

Willisove besede o krutosti žurnalizma, namenjene Hanksu: »You're dinner. And next week they won't remember what they are.«, lahko zato razširjamo tudi na De Palmo.

TOMAŽ KRŽIČNIK

TAM, KJER JE SRCE

WHERE THE HEART IS

režija: John Boorman
scenarij: Telsche in John Boorman
fotografija: Peter Suschitzky
glasba: Peter Martin
igrajo: Dabney Coleman, Uma Thurman, Joanna Cassidy, Crispin Glover
proizvodnja: Allied Filmmakers/Silver Screen Partners IV, ZDA, 1990

John Boorman, ta najbolj pustolovski neangleški režiser med Angleži, je podobno kot **Peter Yates** in **John Schlesinger** najlepše blestel v poznih šestdesetih in poznih sedemdesetih, ko je podpisal filme **Point Blank** (1967), **Hell In The Pacific** (1968) in štiri leta kasneje še **Deliverance**. Če dejstva v tezo prisilimo že v drugo, nam povedo, da je Boorman najboljši takrat, ko se morajo junaki njegovih filmov spraševati, kdo so in kaj hočejo. Ta »quo vadis?« psihologija ponavadi doleti izolirane skupine ali posameznike v boju z *natur*o (Deliverance) ali *Kultura* (Where The Heart Is). V našem filmu se to dogaja celo dobesedno, kar je za nekaj mlačnih nasmeškov povsem dovolj. Toliko in nič več.

Kaj je umanjalo, zakaj so vsi avtorjevi poskusi proizvodnje smeha končali v nekakšni »arty-resnobnosti, receptih za novo čistost dobe, ki prihaja«?

Boorman se je oprijel tistega kanona iz nekdanj popularnih filmskih gramatik, kjer izvedmo, da *sme film sestavljati niz fikcijsko avtonomnih enodejank pod pogojem, da jih družji podvrženost enotnosti dogajanja*. Čeprav sprva nerazumljiva, vsaka epizoda vstavi neko situacijo in sklene neko dogajanje. Tako. Lepo je, če filmskega dogajanja kot gledalec ne zmores predvideti in obenem sklepaš, da bo to znal režiser, čigar kompetenca drži pripovedni režim trdno na povodcih.

Trenutek razočaranja nastopi, ko ti začne film pripovedovati, da je organizacija ušla ne le iz gledalčevih, temveč tudi iz režiserjevih rok!

Našo uvodno tezo moramo zdaj razširiti z ugotovitvijo, da dobri avtorji slabe filme posnamejo takrat, ko jim scenarije napišejo hčere. Spomnimo se le omnibusa **New York Stories**, kjer se je namesto očeta v resnici trudila **Sophia Coppola**. Posodobila je med anglosasi visoko popularen otroški naslov »Eloise«, kjer beremo o bogati osamljeni deklici v newyorškem hotelu. S podobno dobronamernostjo je koscenaristka našega filma **Telsche Boorman**. Očeta je vrgla v devetdeseta, desetletje, ki hollywoodsko-angleškemu eksistencialistu ne leži in mora to sredi atributov sodobnosti maskirati s krčevitim beganjem sem ter tja. Tu se bomo odrekli vsebinskim referencam nekaterih kritik, ki so segle vse do paralel s Kraljem Learom (!), in ostali kar v mejah Boormanovega opusa: Filmska zgodba spominja na tisto iz filma **Leo the Last**, v katerem je aristokratski Mastroianni leta 1970 srečal londonske reveže in Boormanovo režijo takrat v Cannesu pomagal razglasiti za najboljšo. Pervertiranje »Rags-to-Riches« formule je tedaj učinkovalo sveže in bizarno, tokrat pa je žalostno neučinkovito: Spremljati moramo finančno etične pustolovščine Dabneya Colemana, ki mu uspe v vlogi

lastnika podjetja »American Demolition« poleg manhattanskih nebotičnikov demolirati še lastno družino in podjetje. Na koncu doživimo vsake komedije dostojen happyendovski Aufhebung, vmesni mediji ofenzive na protestantsko etiko pa so squatterji, art-kolonije, berači, designerji, umetnost in ljubezen. Po režiserjevem mnenju se *tam, kjer je srce*, nahaja za komedijo najpograbnejši presek urbanizma in kapitalizma. Morda, vendar Komično uhaja skozi zadnja vrata. Za kar je še najmanj kriva obetavna in izstopajoča **Uma Thurman**, ki smo jo spoznali kot Venero v Gillianovih Pustolovščinah **Barona Muenchhausna**, kot **Cecile** v **Frearsovih Nevarnih razmerjih** in seveda kot fatalno **June** v **Kaufannovem Henry & June**. Oče, sicer profesor na **Columbii**, jo je obeležil z imenom **Uma Karuna Thurman**, medtem ko je bila mati nekdanj poročena z **LSD** gurumi **Timothyjem Learyjem** — ta od Wall Streeta razsvetljeni hippie bi tudi lahko podpisal naš film.

Boorman je v svojo komedijo zametil skoraj vse predpostavke uspeha: tu so virtuoze pasaže urbane poezije, cele lekcije iz body arta in trompe l'oeil slikarstva, ne manjka niti socialni zemljevid **New Yorka**. Manjka le humor.

TOMAŽ KRŽIČNIK